

AFET SONRASI İYİLEŞTİRME AŞAMASINDA BİR YEREL KALKINMA AJANI OLARAK TİCARET VE SANAYİ ODALARININ ETKİSİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME: MALATYA TİCARET VE SANAYİ ODASI*

Doktorant Nur ÇELİK EFŞAN¹

Özet

Ticaret ve sanayi odaları kanaat önderliği yapma ve üreticiden gelen talepleri hükümete taşıyarak politika üretilmesine ön ayak olabilmeleri yönleriyle etkili kurumlardır. Yerel kalkınmanın politika araçlarından biri olan ticaret ve sanayi odaları gerek kendilerine üye olan ihracatçı/ithalatçı firmaların ekonomik faaliyetleri; gerekse yurt dışına dönük fuar vb. uygulamaları ile kentlere ve ülkelere katma değer sağlayan kuruluşlardır. Bu kuruluşlar, doğal afetler gibi ani gelişen olaylar karşısında üye firmaların gördükleri zararlardan doğrudan etkilenmektedirler. Aynı zamanda afet sonrası iyileştirme aşamasında bir aktör olarak yerel kalkınma sürecinin toparlanmasına katkıda bulunmaktadırlar. Bu çalışmada 6 Şubat 2023 Depremleri'nde ciddi sosyoekonomik kayıplar yaşanan Malatya ilinin yeniden canlandırılmasına yönelik yapılan çalışmalarda Malatya Ticaret ve Sanayi Odası'nın rolü açıklanmaya çalışılacaktır. Çalışmanın sonuç kısmında bir yerel ajan olarak ticaret ve sanayi odalarının sadece yerel/ulusal kalkınmada ileri taşıyıcı bir araç olmadığı, aynı zamanda afet sonrası yaşanan yıkımları bertaraf eden bir regülasyon aracı olduğunun önemi ortaya konacaktır. Literatür taramasının yapıldığı çalışmada deprem sonrası ekonomik düzenlemeler Oda'nın faaliyet raporları ve ekonomik raporlarından edinilen bilgiler ışığında ortaya konacaktır.

Anahtar Kelimeler: Malatya, Malatya Ticaret ve Sanayi Odası, 6 Şubat Depremleri, afet, yerel ekonomik kalkınma.

AN EVALUATION ON THE IMPACT OF THE CHAMBER OF COMMERCE AND INDUSTRY AS A LOCAL DEVELOPMENT AGENT DURING THE POST-DISASTER RECOVERY PHASE

Abstract

Chambers of commerce and industry are effective institutions in terms of providing opinion leadership and taking the initiative to develop policies by conveying the demands from the producers to the government. Chambers of commerce and industry, which are one of the policy instruments of local development, are responsible for the economic activities of both the exporter / importer companies that are members of them. They are organizations that provide added value to cities and countries with their practices such as fairs abroad. These organizations are directly affected by the damages suffered by member companies in the face of sudden events such as natural disasters. At the same time, they contribute to the recovery of the local development process as an actor in the post-disaster recovery phase. In this study, the role of Malatya Chamber of Commerce and Industry will be tried to be explained in the efforts to revitalize the province of Malatya, which suffered serious socioeconomic losses in the February 6, 2023 Earthquakes. In the conclusion of the study, the importance of chambers of commerce and industry, as a local agent, will be revealed not only as a forward-moving tool in local/national development, but also as a regulation tool that eliminates the destruction experienced after disasters. In the study in which a literature review is made, post-earthquake economic regulations will be revealed in the light of the information obtained from the Chambers's Activity Reports and Economic Reports.

Keywords: Malatya, Malatya Chamber of Commerce and Industry, February 6 Earthquakes, disaster, local economic development.

* Bu çalışma, 17-19 Ekim 2024'te 5. Uluslararası Turgut Özal Ekonomi ve Siyaset Kongresi'nde sunulan bildirinin genişletilmiş ve revize edilmiş halidir.

¹ Gümüşhane Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi ABD, ncelikefsan@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8210-3139.

GİRİŞ

Ticaret insanoğlunun yüzyıllarca karşılıklı etkileşim içerisinde bulunduğu ekonomik bir faaliyet olarak, Orta Çağ'da burjuvazinin kentlerde yükselişine paralel olarak palazlanan, aynı zamanda devletlerarası ekonomik ilişkilerin de mimarı kabul edilen önemli bir etkileşim aracıdır. Aynı zamanda devletlerin egemenlik sahalarını güçlendirebilecekleri iç ve dış politikayı yönlendirebilecek bir içsel ve dışsal güç yaratır ki bu güç içeride ekonomideki gelişmelere paralel olarak işsizlikle mücadele ve müreffeh yaşam seviyesine ulaşma, dışarıda ise ekonomisi güçlü bir devlet profili çizme amacına kadar hizmet edebilmektedir. Dolayısıyla ülkeler arası saygınlığı ve sözünü geçirme kabiliyetini de etkileyen bir yumuşak güç aracı olarak kabul edilmektedir. Nitekim dünyayı yöneten devletlerin ekonomilerinin ve ticari faaliyetlerinin ne denli geniş bir ağda gerçekleştiğini bugün küreselleşme ölçeğinde incelemek mümkündür.

Ekonomik gelişmişliğin salt ülke içerisinde tutulan maden rezervleriyle sınırlı kaldığı ve zenginlik ölçütünün maden stokunun artırılmasıyla kabul edildiği merkantilist dönem şartları (Çelik ve Dağ, 2017: 56) bugün bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişmesi, internet ağlarının yaygınlaşması, iklim değişikliği, çevresel güvenlik, terörizm, uluslararası göçmenler, salgın hastalıklar, devletlerarası savaşlar, milletlerarası insan hak ihlalleri, antidemokratik yönetim tarzları uluslararası sorunların yükselişi bir yana devletlerarası sınırların aşılması ile birlikte küresel sermayenin pazar arayışları, küresel finansın yerinde tutulamayışı ve farklı cazip ülkelere işletmeler kurması, döviz kurlarındaki değişimler ve yabancı yatırımcıyı cezbeden ekonomi politikaları ticareti ve finansı tek bir fanus içerisinde tutulamayacak kadar büyütmüş ve sınır ötesi bir harekete dönüştürmüştür. Dolayısıyla dünya devletlerinin sınırları içerisinde kendi kendine yetebilen kapalı ekonomilerden artık ticari faaliyetlerin ülkelerin birbirine karşılıklı bağımlılıkları nispetinde uluslararası yürütüldüğü bir kapital ve işgücü akışı içerisinde dünyadaki ekonomik sirkülasyonu çevirdiğini gözlemlemekteyiz. Tüm bunlar geleneksel kalkınma yaklaşımından yerel kalkınma yaklaşımına geçişi gerekli bırakan tepeden inmeci kalkınma anlayışının terk edilerek yerel insiyatifin kalkınma sürecine dahil edildiği kalkınmada bir yönetişimsel süreci başlatmıştır. Yerel kalkınmada yerel düzlemde bilgi ağına hakim olan, kentlerin sosyo ekonomik nabzını tutan birden çok aktör bulunmaktadır (Çelik Efşan ve Yılmaz, 2021: 97). Bunların başında ticaret ve sanayi odaları gelmektedir. Ticaret ve sanayi odaları bir kentteki özel sektör kuruluşlarının kentteki yasal temsilcileridir. Tüzel kişilikle kurulan ticaret ve sanayi odaları hizmet yerinden yönetim kuruluşları olarak kentlerdeki ekonomiyi çevirmek, yönlendirmek, kentsel cazibeyi arttırmak, kentlere gelen yatırımcıları organize sanayi bölgelerine çekmek, kentlere gelen yabancı yatırımcıları veya üst düzey temsilcileri bölgede yatırım yapmaları konusunda bölgesel kalkınma ajansları veya serbest bölgelere yönlendirmek, üye firmalarını fuar hizmetlerine yönlendirerek tanınırlıklarını arttırmak; üyelerine eğitim ve teknik destekler vermek; devlet tarafından verilen desteklemeler konusunda oda üyelerini ve toplumu bilgilendirmek (KOSGEB vb.) somutça gözlemlenebilen birçok faaliyeti yürütmektedirler. Diğer yandan okul, üniversite, sanayi, dernekler gibi paydaşlarla işbirliğine giderek toplumsal bir sorunla mücadele edebilirler. Yereldeki bir kaynağın değerlendirilmesine yönelik olarak bir kursun açılmasına ön ayak olmak veya bir hizmet kurumunun açılışını desteklemek, bir okul yaptırmak, bölgenin tanıtımına ilişkin bültenler çıkarmak ve haber yayınları yapmak, diğer yandan toplumsal olaylara duyarlılık göstermek (herhangi bir vatandaşın sağlık harcamalarını destekleyen bir kampanyayı başlatmak) veya herhangi bir doğal afet esnasında üyelerine yönelik korumacı tedbirler almak veya aynı ya da nakdi yardım yapmak) bir ticaret odasının yapabileceği / yaptığı birçok uygulamadan bir kaçıdır. Kentlerde yerel kalkınmayı yönlendiren kurumlar arasında ticaret ve sanayi odalarının önemi büyüktür. Bu anlamda çalışmada kentlerde yerel kalkınma yaklaşımına neden ihtiyaç duyulduğu noktasında bir değerlendirme yapılacaktır. Daha sonra afet

yönetiminde iyileştirme aşamasında yapılabilecekler konusunda kriz ortamında hükümet tarafından alınan kararların kamuoyu ile paylaşılması görevini üstlenen ve sanayiciyi destekleyen kentlerde ekonominin kalbi sanayi ve ticaret odalarının genel yapısı ve afet yönetişimine katkısı bağlamında Malatya Ticaret ve Sanayi Odası'nın çalışmalarına değinilecektir. Kentlerde yerel kalkınmayı yönlendiren bir koordinatör kuruluş olarak ticaret ve sanayi odalarının yarattığı katma değerın 6 Şubat 2023 Depremleri ekseninde olağanüstü hallerde artan önemine dikkat çekmek üzere Malatya Ticaret ve Sanayi Odası'na dair değerlendirmelerde bulunulacaktır. Afet yönetişimi ve afet sonrası iyileştirme aşamasında ticaret ve sanayi odalarının rolüne ilişkin bu konuda daha önce bir çalışma yapılmamış olması çalışmanın önemini arttırmaktadır. Kentlerdeki yerel kalkınmanın afet gibi olağanüstü hallerde olumsuz etkilenmesi dolayısıyla afet yönetişimine katkıda bulunan ticaret ve sanayi odalarının rolünün öneminin vurgulanacağı çalışmada afet sonrası iyileştirme aşamasındaki katkıları ile Malatya ekonomisini canlandırmaya çalışan Oda'nın kamusal politikaları halkla bütünleştirmeye çalıştığı ve kamuoyunun sesi olarak hükümetle yazışmalar yaparak yürütme organını etkilediği bölgenin ihtiyaçları konusunda hükümeti yönlendirici olduğu bilgisine Afet sonrası iyileştirme aşamasında değerlendirilecek olan Oda çalışmalarının kentsel bir ekonomik aktör olarak Malatya'nın kalkınmasındaki rolüne değinilerek literatürde bu alanda bir çalışmanın eksikliğini tamamlanabileceği öngörülmektedir.

1. LİTERATÜREL ARKA PLAN

1.1. Yerel Kalkınma Yaklaşımına Genel Bir Bakış

Yerel kalkınma yaklaşımı 1980'lerde dünyada vuku bulan küreselleşmenin bir sonucu olarak uluslararasılaşan ekonomik, kültürel ve politik sonuçlar ile (Laurence, 2003: 2-3), gelişmiş bölgelerin cazibesini yitirmesi, gelişmemiş bölgelerin ise yeni cazibe merkezleri haline gelmesi ve bu gelişmişlik akımından etkilenmesi ile beraber küreselden yerele doğru gerçekleşen değişimler ile ortaya çıkmıştır. Küreselleşme; bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler ve çok uluslu şirketlerin kuruluşu ile kapitalin sınır aşması ile birlikte dünyadaki kalkınma trendleri değişim göstermiştir. Bakir bölgelerin gelişmesi için bir fırsat sunan küreselleşme akımı ekonomik sınırların kalkması, uluslararası örgütlerin faaliyetleri ve çok uluslu şirketlerin yeni pazar arayışları ile homojenleşen dünya düzeninde içe kapanık / korumacı politikalar terk edildiğinden yerel kimlik/yerel kalkınma giderek önem kazanmıştır (Çetin, 2007: 155).

Bölgelerin kalkınmasında geleneksel kalkınma yaklaşımının yetemeyişi ve yereldeki potansiyelin tepeden inmece kalkınma politikalarıyla değerlendirilemeyerek atıl kalması ile yerel kalkınma yaklaşımının boyutları şekillenmiştir. Yerel kaynakları ve potansiyeli değerlendirerek yerelde ekonomik ve sosyal kalkınma sürecinde kamu ve özel sektör kuruluşlarını dahil ederek ekonomik faaliyetlerin desteklenmesi ve yeni iş olanaklarının sağlanması ve bölgeye katma değer sağlanması suretiyle kalkınma sürecini "katılımcılık" ekseninde destekleyen bu yaklaşım (Van Boekel ve Van Logtestijn,2022: 5; Yılmaz ve Çelik Efşan, 2019: 342), tepeden inmece kalkınma politikaların yerini almış; insan merkezli, ekonomik, kültürel ve siyasi bir boyutu olan yerel aktörler arasında birleştirici bir role bürünmüştür (Göymen ve Kaya, 2004: 5-6). Yerel kalkınmada vurgulanan "yerel" olarak ifade edilen alanın tarihi, sosyal ve ekonomik özellikleri, kültürel ve coğrafi özellikleri dikkate alınmaktadır (Sekula, 2002: 59). Dolayısıyla yerel kalkınma ifadesindeki yerel kavramı; ekonomik, sosyal, kültürel ve politik homojenlikte sınıflandırılabilir geniş çaplı bir kimlik olarak tanımlanabilir (Korenik; 1998: 363). "Yerel" kimliği ve yerel aktörler vurgusu küreselleşme etkisiyle geleneksel kalkınma yaklaşımından uzaklaşma etkisiyle kalkınma sürecinin yön belirleyicisi haline gelmiştir. Çünkü yerel kalkınma aktörleri olarak ifade edilen kamusal hizmet organları, özel sektör kuruluşları ve sivil toplum örgütleri yerel kalkınmada

yerel bir regülasyonun toplumu harekete geçirme motivasyonuna (Sekula, 2002: 62, Yılmaz ve Çelik Efşan: 2019: 356) sahiptir. Yerelde kalkınmanın gerçekleşmesi için yerel katılım şarttır. Bu süreci o yerel birimde yaşayan vatandaşların bağımsızlık duygusu ve kendi kaderini belirleme farkındalığı kazandırır. Kurumlararası faaliyetler işbirliğine dayalı olarak çeşitli kuruluşlar tarafından oluşturulmalı ve o yöre için yapılan müzakereler ortak bir yapının oluşmasına yol açmalıdır ve kabul edilen kalkınma gündemi ile yerel kalkınmanın seyri değişmektedir. Sonuç olarak geleneksel ve merkezîyetçi kalkınma yaklaşımının terk edilmesiyle yerel kalkınmanın önemi arttıkça devlet sübvansiyonlarının yerel toplulukların özerkliği doğrultusunda kullanılması, yerelin sosyal ve ekonomik kalkınmasında önem kazanmaktadır (Sekula, 2002: 62-63). Yerel kalkınma statik bir oluşum değil devam eden bir süreçtir dolayısıyla sektörel bir yaklaşım değil bölgesel bir yaklaşım olarak yörenin cazibe merkezi haline getirilmesi için çalışır. Bölgenin katılımcı demokrasi ile geliştirilmesi motivasyonu üzerine kuruludur ve sürdürülebilir bölge, sürdürülebilir kentsel yaşamın ortak sorumluluk ve ortak gelecek bilinciyle oluşturulacağına vurgu yaparak yerel kalkınmanın tek bir kurumun veya aktörün çabasıyla değil aktif sivil toplumun çabasıyla, sosyal sermayenin sürece dahil edilmesiyle katılımcı ve eşitlikçi bir anlayışla gerçekleşeceğini öngörmektedir (Göymen, 2004: 6).

1.2. Afet Yönetişimi ve Yerel Kalkınma-Afet Yönetişimi İlişkisi

Yıkım, felaket, toplumsal yapının bozulması, ani gelişen bir felaketten sonra var olan gidişatın daha da kötüye gitmesi afet olarak tanımlanmaktadır (Alexander, 2005: 27). Afetlerde zararların minimize edilmesi için bütünleşik afet yönetiminin uygulanması, afet öncesi, afet esnası ve afet sonrası kriz yönetiminin planlanması önem taşımaktadır (Şahin, 2019: 181). Afet yönetim politikalarında öncelikle afetlerin sonuçları ile ilgilenilmekte, afet öncesi risk planlama konusuna yeterince değinilmemektedir (Doğan ve Çelik Efşan, 2024: 175). Afetler yarattığı yıkımlar dolayısıyla ortaya çıkan kaotik ortamın daha da derinleşmesinden dolayı, bir kurumun tek başına mücadele edemeyeceği derinlikte etkiler bırakmaktadır. Bu etkilerin başında can ve mal kaybı; ekonomik, sosyal sermaye kayıpları, tarihi ve kültürel mirasın kaybı, kentlerin ve yaşam alanlarının kaybı, alt ve üst yapının kaybı, işyerlerinin kaybı olarak sıralanabilir.

Afetler, afet bölgelerinde ekonomin zarar görmesiyle sınırlı kalmayan; aynı zamanda milli güvenlik konusu içerisinde incelenmesi gereken, sonuçları itibariyle bir ülkeyi milli savunma, jeopolitik ve siyasi alanlarda etkileyen sürdürülebilir güvenlik konusunun merkezini oluşturan ani olaylardır (Cömertler, 2024: 52, Fang, vd.2019). Afetler sonrası yaşamın akışı olağanüstü ve ani şekilde değişir ve alt üst olur yaşanan ani yıkımın toparlanması için kurumlararası işbirliği ve afet yönetişimi zaruri hale gelir (Doğan ve Çelik Efşan, 2024: 175-176).

Bu nedenle afetlerle mücadelede ön hazırlık yapmak, riskleri planlamak ve afet sonrası dönemde toparlanma ve iyileştirme aşamalarını yürütmenin tek bir kurumun çabasıyla tepeden inmece bir yolla gerçekleşemeyeceği açıktır. Bu anlamda afet konusu artık merkezi hükümetlerin tekelinden çıkan; kurumlar, bireyler hatta uluslararası kuruluşların afet yönetimine birer aktör olarak kriz yönetimine katılımları ile şekillenmiş; yönetişimsel bir kültür kazanmıştır. Afet yönetimi, kapsayıcı toplumsal yönetim sistemlerinin içinde yer alır ve bunlardan etkilenir (Tierney, 2012: 341). Afet ve risk planlamada merkezi hükümetler her ne kadar yetkili olsa ve yönlendirici olmaya devam etse de sivil toplum örgütleri ve uluslararası kuruluşlar afet yönetişimi kapsamında sağlanan işbirliğinde afet sonrası iyileştirmenin önemli ayakları olarak faaliyet göstermektedirler. (Doğan ve Çelik Efşan, 2024: 187-188). Afet yönetişimi, literatürde risk yönetişimi ve çevresel yönetişimle yakından ilişkili bir kavramdır. Afet yönetimi düzenlemeleri ve zorlukları küreselleşme, dünya sistemi dinamikleri, sosyal eşitsizlik ve sosyo demografik eğilimler gibi güçler tarafından şekillendirilmektedir. Afet

yönetişimi kavramında temel vurgu birlikte hareket etme duygusu ve işbirliğidir (Aydiner ve Özgür, 2014: 395). Devlet, sivil toplum ilişkileri, ekonomik organizasyon ve toplumsal geçişlerin afet yönetişimi üzerinde etkileri vardır. Buna rağmen istikrarlı, yönetim sistemlerine sahip toplumlarda da yönetim başarısızlıkları meydana gelebilmektedir nitekim 2005 Katrina Kasırgası'nda Amerikan Hükümeti'ne farklı devletler tarafından afet yönetişiminin başarısızlığı konusunda tepkiler gelmiş; afet insan yapımı olarak nitelendirilmiştir (Çelik Efşan vd, 2024: 120-121, Tierney,2012:341). Afet yönetişiminin başarısında iklim değişikliği ile mücadele de önemli bir faktördür. Nitekim birçok afetin antropojen kökenli küresel ısınma ile tetiklendiği bilinmektedir (Çelik Efşan, vd, 2024: 119; AFAD, 2024; Çelik Efşan ve Yılmaz, 2023: 373). Antropojenik faktörlerle ortaya çıkan afetlerden en çok dar gelirli ve marjinal kesimler etkilenmektedir. Bu da toplumsal kırılma arttırmakta ve gelir adaletsizliğini ortaya çıkarmaktadır (Hans, 2024: 47; Cömertler, 2024: 31). Afet yönetişimindeki başarının bir yolu da afet sonrası iyileştirme aşamasında meydana gelen sosyo ekonomik zararların bertaraf edilmesidir. Çünkü afet sonrası yerel kalkınmanın seyri değişmekte, afet bölgeleri doğrudan zarar görmekte, işyerleri kapanmakta; işyerlerindeki yıkıma bağlı olarak işsizlik sorunu ortaya çıkmakta; afetin yenilenme olasılığı ve bölgedeki yıkıma bağlı artan üretim maliyetleri ile işverenlerin yeniden işyeri kurma konusundaki isteksizlikleri afet sonrası yerel kalkınmayı durdurmaktadır (Marangoz ve İzci: 2023: 2). Nitekim afet sonrası iyileştirme çalışmalarında afetlerin yayılma alanının boyutu ne denli genişse ve afetlerin şiddeti ne denli fazla ise sürdürülebilir kalkınma hamleleri o denli zarar görmekte, yerel kalkınma durma noktasına gelmekte; ihracat miktarı düşmekte, dış ticaret açığı artmakta ve afet bölgesinin toparlanması için finansal kaynak ihtiyacı artmaktadır. Afetler yerel kalkınmanın önündeki en büyük engellerdendir.

1.3. Dünyada ve Türkiye'de Ticaret ve Sanayi Odalarının Genel Çerçevesi Hakkında

1.3.1. Erken Cumhuriyet Dönemi Bir Pilot Bölge Olarak Malatya: Malatya Ticaret ve Sanayi Odası

Ticaret ve Sanayi Odalarının dünyada gelişimi 1600'lere kadar dayanmaktadır. İlk kez Fransa'da Marsilya'da kurulan ticaret odaları, ABD'de New York ve Kanada'da Halifax'ta faaliyete geçiş olmakla beraber (Yılmaz ve Çelik Efşan, 2019: 316), Türkiye'de 1950 tarihli 5590 sayılı kanunla kurulan sanayi ve ticaret odaları 2004'te yeniden revize edilmiştir (Çelik Efşan, 2019: 40). Ülkemizin ticaret ve sanayi odalarının hizmete girişi kanunen her ne kadar dünya ölçeğindeki kıyaslamaya nazaran geç kalmış görünse de Malatya Ticaret ve Sanayi Odası'nın kuruluşu 1928'lere kadar dayanmaktadır. Cumhuriyetin kuruluş yılları ülkenin ekonomik kalkınması için yapılan kalkınma hamleleri bağlamında Türkiye içerisinde kalkınmayı hızlandırmak için belli kentler seçilmiş ve bu kentler pilot bölge ilan edilerek buralarda ticaret odaları kurulması planlanmıştır. Nitekim Cumhuriyetin kuruluşunun akabinde Malatya ili ülkede sanayinin geliştirilmesi için belirlenen pilot bölgelerden biridir. Malatya'daki ahilik geleneğinden gelen esnaf o dönemde odaya üyeliklerini yaparak kente bir oda kurulmasını sevinçle karşılamışlardır (Malatya Ticaret ve Sanayi Odası, 2024a).

Malatya Ticaret ve Sanayi Odası, Malatya'nın gelişimi ve ihracatçı tabanının genişletilmesi amacıyla Türkiye'de sadece 16 ilde ve 25 oda ve borsada uygulamaya konulan Ticaret Bakanlığı ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği işbirliğinde gerçekleştirilen protokole taraf olmuş, Oda bünyesinde İhracat Destek Ofisi kurarak, yatırımcıya yön vermiştir. Yatırımcıya teknik destek sağlanması, yol haritası çizilmesi ve pazara giriş koşullarının aktarılması gibi amaçlara hizmet eden birim aracılığıyla Malatya ihracatı olumlu etkilenmiştir (Malatya Ticaret ve Sanayi Odası, 2024b).

1.3.2. Afet Sonrası Etkilenme: Malatya’da Afet Öncesi ve Sonrasına Dair Basit Bir Mukayese

Afetler can kayıpları, insan ve hayvan kayıpları, alt yapılarıdaki kayıplar ve kültürel ve tarihi mirasın kaybı gibi doğrudan kayıplar ortaya çıkarabildiği gibi (Doğan, 2022: 139, Ergüner, 2022: 4-5), işyeri ve fabrikaların çalışamaz hale gelmeleri, faaliyetlerinin durması yoluyla fiziki tesislerin, işçilerin ve emeğin kaybı ile afet dolayısıyla nitelikli nüfusun göçü de dolaylı kayıplara neden olmaktadır (Doğan, 2022: 139). Nitekim 6 Şubat Depremlerinde afet sonrası yıkılan işyerleri ve küçük ve orta ölçekli işletmelerin enkaz altında kalan ürünleri ciddi ekonomik kayıplar yaratmıştır. Buradan hareketle Malatya’nın henüz depremin gerçekleşmediği Ocak 2023’teki ekonomik durumu ve Şubat 2023’teki ekonomik göstergeleri kıyas edildiğinde ekonomik ve mali kayıpların boyutunun bir nebze belki aktarılacağı düşünülmektedir:

Odanın yayınladığı Ocak 2023 Ekonomik Raporu’nda (Malatya Ticaret ve Sanayi Odası, 2023a:10) Ocak 2023 ihracatının Ocak 2022 ihracatından % 10,41’ük artışla 19 milyar 376 milyon \$ olduğunu, ayrıca ithalatın % 21,2 oranında artışla 33 milyar 742 milyon \$ olduğu belirtilmiştir. Aynı şekilde 6 Şubat Depremleri sonrasında Şubat 2023’te yayınlanan ekonomik raporda ise (Malatya Ticaret ve Sanayi Odası, 2023b: 18) ihracatın Şubat 2022’ye nazaran % 6,4 azalarak 18 milyar 638 milyon \$, ithalatın % 10,6 oranında artarak 30 milyar 833 milyon \$ olarak kaydedildiği; dış ticaret hacminin ise 3,5 oranında artarak 49 milyar 471 milyon \$ olduğu belirtilmiştir. Tabloya göre ihracat miktarı depremin henüz gerçekleşmediği Ocak 2023’ten 6 Şubat 2023 sonrasına kadar azalış göstermiş ve ihracatta doğrudan bir küçülme gözlemlenmiştir. İthalatta ise ithalat artış hızı için bir yavaşlama söz konusudur sonuç olarak dış ticaret hacminde bir daralma yaşanmaktadır. Afet sonrası ihracat ve ithalatın toplamı olan dış ticaret hacminde belirgin bir daralma ortaya çıkmıştır. Bahsedilen veriler aşağıda tablolarda ifade edilmiştir.

Tablo 1: Malatya Ticaret ve Sanayi Odası Ocak 2023 Ekonomik Raporu’ndan alınarak sadeleştirilmiştir (Malatya Ticaret ve Sanayi Odası, 2023a:10, <https://www.malatyatso.org.tr/ekonomik-rapor/ocak-2023>)

Dış Ticaret Verileri (Milyon Dolar)

Dış Ticaret		İhracat	İthalat
Ocak	2022	17.554	27.844
	2023	19.376	33.742
	Değişim %	10,4	21,2

Tablo 2: Malatya Ticaret ve Sanayi Odası Şubat 2023 Ekonomik Raporu’ndan alınarak sadeleştirilmiştir (Malatya Ticaret ve Sanayi Odası, 2023b:18, <https://www.malatyatso.org.tr/ekonomik-rapor/subat-2023>).

Dış Ticaret Verileri (Milyon Dolar)

Dış Ticaret		İhracat	İthalat
Şubat	2022	19.905	27.885
	2023	18.638	30.833
	Değişim %	-6,4	10,6

Ekonomik hal bu vaziyetteyken, 30 üye ile yola çıkan ve bugün 10.000 üyesinin depremden etkilendiği Oda (Malatya Ticaret ve Sanayi Odası, 2024a) gerek ekonomik vaziyetin toparlanması gerekse ticari canlılığın geri kazanılması adına sosyo ekonomik çalışmalar yapmakta, hükümete ve çeşitli bakanlıklara çağrılarda bulunurken, hükümet tarafından duyurulan kararları üyeleriyle paylaşmaktadır.

2. MALATYA VE 11 İLİN İÇİNDE BULUNDUĞU DEPREM FIRTINASINA TÜRKİYE PERSPEKTİFİNDEN BAKMAK

Afetler ister gelişmiş ülkelerde ortaya çıksın, isterse gelişmemiş ülkelerde meydana gelsin tüm devletleri çaresiz bırakan kaos ortamı yaratan doğal olaylardır. Diğer yandan afetlerin verebileceği zararları bertaraf etmek veya önleyici tedbirler almak konusunda hükümetlerin girişimleri bulunmaktadır. Bunlar afet önleyici çalışmalar olarak risk planlaması şeklinde tezahür etmektedir. Risk planlaması kapsamında bir bölgede meydana gelebilecek olası afetlerin verebileceği sosyoekonomik zararlar hesaplanabilir veya afetle nasıl baş edilebileceğine dair kurumlara durum ve risk raporları gönderilerek uyarı yapılabilir. Afet risk planlaması aynı zamanda ulusal kalkınma planlarını da etkilemelidir. Nitekim afetler gerçekleştiklerinde ortaya çıkan sosyoekonomik zararlar, yerel kalkınmayı dolayısıyla ulusal kalkınmayı zarara uğratmaktadır. Afetlerin yayılma alanı ve şiddeti de arttığında bu zararlar çarpan etkisi göstermektedir. Afetler kalkınma hızını yavaşlatan, ekonomik kalkınmayı gerileyen olaylar olarak afet öncesi risk planlaması ne denli önemliyse, afet sonrası kriz yönetimi de o denli önemli vakalardır. Afet yönetiminde devletlerin başarısı kurumlar arası işbirliği ile mümkündür. Nitekim Türkiye örneğinde 6 Şubat 2023'te yaşanan deprem fırtınasında uluslararası işbirliği ön plana çıkmış, birçok ülkenin arama ve kurtarma ekibi çalışmalara katılmış, ülke içindeki tüm kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları ise seferber olmuş, afet bölgesine finansal ve aynı kaynak aktarımı yapmışlardır. Kahramanmaraş, Hatay, Gaziantep, Adıyaman, Malatya, Kilis, Şanlıurfa, Adana, Osmaniye, Diyarbakır ve Elazığ'da hissedilen ve yıkıcı etkisini gösteren deprem fırtınası, 7.7 ve 7.6 büyüklüğünde 108.812 km² lik alanda etkili olmuş (AFAD, 2023), 1. depremin Kahramanmaraş ve Hatay'da, ikinci depremin ise Malatya'da şiddetli bir şekilde hissedildiği bilgisine ulaşılmıştır (AFAD, 2023). Depremin 108.812 km² lik yayılma alanında, 50.000'inden fazla insan yaşamını yitirmiştir (WHO, 2023). Depremden etkilenen 15 milyon insanın iç göç yoluyla afet bölgelerini terk ettiği (UNHCR, 2023) sadece Malatya ilinde 36 bin binanın hasar aldığı, 1700 esnafın işyerlerini kaybettiği ve 120 bin vatandaşın yaşamını konteynerlerde sürdürdüğü ve 102.621 kişinin nüfusunu başka şehirlere aldırıldığı bildirilmiştir (Malatya Ticaret ve Sanayi Odası, 2024b). Nitekim afetlerin bir sosyoekonomik yansıması olarak yaşanan bölgelerde yoksulluğun artması ve yaşam seviyesinin düşmesiyle beraber çevre illere göçler hızlanmaktadır (Uğur ve Çelik Efşan, 2024: 317, Çelik Efşan ve Yılmaz, 2023: 376, Yılmaz vd, 2020: 285). 6 Şubat Depremlerinde ise dikkat çekici yön deprem yönetmeliğine uygun inşa edilmeyen, depreme dayanıklı olmayan yapıların binlerce can almasıdır. Bu afetin ortaya çıkardığı tabloyu literatüre bir insan yapımı afet olarak geçen 2005 tarihli Katrina Kasırgası'na benzetmek mümkündür (Çelik Efşan vd, 2024:130). Nitekim Katrina Kasırgası'nda yapılması gereken set ve dalgakıranlar yapılmamış, kasırga etkisiyle yükselen okyanus suları Florida, New Orleans, Mississippi ve Louisiana eyaletlerini sular altında bırakmış ve binlerce insan evsiz kalarak 2000 insan yaşamını yitirmiştir. Kasırganın verdiği zarar 125 milyar doları bulmuştur (Çelik Efşan vd, 2024: 130). Türkiye'de ise sadece 11 ili etkileyen depremin ülkeye maliyeti 34,2 milyar dolardır (WHO, 2023: 6).

2.1. Malatya Ticaret ve Sanayi Odası'nın 6 Şubat 2023 Depremleri Sonrası Bölge için Yürüttüğü Çalışmalar

Malatya ilinin yerel kalkınmasını sağlamak için Malatya Ticaret ve Sanayi Odası'nın afet öncesi kent merkezinde 3, Akçadağ ve Darende'de 3 olmak üzere çalışmalar yürüttüğü bilgisini stratejik rapordan edinmekteyiz. Bu kapsamda Oda, kentin gıda, inşaat ve tekstilde öne çıkarıldığını ve Akçadağ Mermer İhtisas OSB ve Hayvancılık OSB, Darende OSB'nin kuruluşlarına öncülük ederek yöre ekonomisini ilçeler düzeyinde de kalkındırarak Malatya'nın bir cazibe merkezine dönüştürülmesi konusunda çalışmaları mevcuttur (Malatya Ticaret ve Sanayi Odası Stratejik Planı: 2023-2026: 18). Bu kapsamda kent cazibe unsurlarıyla göçlerin

de çekim merkezi olmuştur. Ancak afet sonrası afet riski ve işyerlerinin kaybedilmesiyle birlikte kentten farklı illere göçlerin yapıldığı gözlemlenmiştir. Bu nedenle kentin kalkınmasına yönelik çalışmalarıyla kentin ekonomik gündemini belirleyen Oda, 6 Şubat Depremleri sonrasında sekteye uğrayan ekonomik canlılığın tamiri için bazı girişimlerde bulunmuştur. Bunlar şöyle sıralanabilir:

*Malatya Ticaret ve Sanayi Odası bölgedeki ekonomik canlılığın geri kazanılması için Hükümete ve ilgili bakanlıklara yazılar göndererek; gerek mücbir sebep süresinin uzatılması gerekse, ticari işletmelere yönelik kredilerin ödenmesi hususunda çağrıda bulunmuştur (Malatya Ticaret ve Sanayi Odası,2024b).

Bu sürenin en azından işyerleri enkaz altında kalan ve yıkılan işletmelerin yeniden ayağa kalkması için yeniden inşa edilen işyerlerinin teslimatına kadar uzatılması yönündeki talepleri (Malatya Ticaret ve Sanayi Odası, 2024c) sonrası bu çağrı cevapsız kalmamıştır. Mücbir sebep süresinin 31 Kasım 2024'e kadar uzatıldığı ve gecikme zammı ve faiz uygulanmaksızın mevzuata uygun olmak kaydıyla, 24 aya kadar taksitlendirerek prim borcu ödenmesi ve bu tarihin de 2024 Ocak ve Ekim borçları için 2 Haziran 2025'e ertelendiği Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı tarafından duyurulmuştur (Bloombergth, 2024).

*Güvenilir Ürün Platformu tarafından hazırlanan “Üreten Yöre, Üreten Türkiye mottolu” Projenin 5. buluşmasının Malatya’da gerçekleşmesi sağlanmış, Oda; esnafın 21 metrekairelik konteynerlerde ticari faaliyetlerini sürdürmesi ve tüccar ve yerel üreticilerin ürünlerine pazar bulması açısından kitlelere hitap eden bazı elektronik ticaret siteleri ve marketlerle işbirliği yapmıştır. Bu kapsamda büyük müşteri kitlelerine sahip olan A101, BİM, Migros, Carrefour, Yayla Bakliyat, Onur Market, Hepsiburada, Trendyol gibi pazarlarda ticari anlaşmalar sağlanarak esnafı desteklemek ve yöre ekonomisini canlandırmak amaçlanmıştır (Malatya Ticaret ve Sanayi Odası, 2024d).

*Oda yönetimi, en son 2020 yılında yerel üreticiden kayısı satın alan Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü ile görüşme gerçekleştirerek kayısı satın alımı ve üreticiyi zarar ettirmeyecek bir taban fiyat belirlenmesi konusunda söz almış ve görüşme sağlamıştır (Malatya Ticaret ve Sanayi Odası, (2024e).

*Deprem sonrası birçok işletmenin enkaz altında kalması, ayakta kalan işletmelerin ise ekonomik canlılığını kaybeden kentte müşteri yelpazesini yitirmesi ile beraber küçük ve orta ölçekli işletmeler zarara uğramıştır. Aylık 5-6 bin TL ciro ile ticari faaliyetini sürdürmeye çalışan işletmelerin ise iflasının kaçınılmaz olduğu ve bu toparlanma sürecinde ayakta kalabilmenin tek yolunun bu işletmelerin vergi affına uğratılması ile desteklenebileceğinin altını çizen Oda yönetimi, hükümete çağrıda bulunmuştur (Malatya Ticaret ve Sanayi Odası, (2024f).

Görüldüğü üzere Malatya Ticaret ve Sanayi Odası afet sonrasında da Oda Stratejik Planı (2023-2026:50) da belirtildiği gibi yapılan SWOT analizindeki güçlü yanlarından biri olan sosyal sorumluluk bilincinin güçlü olması ile kentte öncü aktör olmayı sürdürmektedir.

2.2. Anayasanın 119. Maddesine Göre OHAL İlan Edilmesi Kapsamında Alınan Kararların Malatya Ticaret ve Sanayi Odası Tarafından Kamuoyuna Duyurulması

Malatya ili, Doğu Anadolu’da sahip olduğu sosyal olanaklar, girişimci için havayolu, karayolu ve demiryolu olanakları ile yeterli düzeydeki lojistik imkanları, eğitim ve sağlık kurumları, okuryazarlık oranının % 90’ın üstünde seyrettiği, kent içinde ve ilçelerinde toplam 6 adet organize sanayi bölgesine sahip oluşu, Fırat Kalkınma Ajansı ve Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu tarafından yapılan projelere ev sahipliği yapan aynı zamanda kalkınmada öncelikli bölge olarak 6. Bölge teşviklerinden yararlanıyor oluşu (Malatya Ticaret

ve Sanayi Odası Stratejik Planı, 2023-2026: 1-66) ile 6 Şubat Depremleri'ne kadar bir cazibe merkezi konumundaydı. Nitekim afet sonrası 10.000 üye ile kentin yerel kalkınmasının nabzını tutan Malatya Ticaret ve Sanayi Odası, afet sonrası yaşanan mali kayıplarla birlikte yeniden toparlanma sürecine girmiş ve Oda, üyeleri başta olmak üzere, yerel paydaşlara hükümet tarafından alınan kararlar konusunda bilgilendirme yapmıştır. Bu kapsamda;

*Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından, 6 Şubat 2023 Depremlerinden etkilenen vatandaşlara yönelik olarak mevcut krediler ve 6 Şubat itibariyle yeni çekilecek kredilerde 6 aylık vade ile taksitlendirme kolaylığı sağlanmıştır.

*Bireysel müşterilere 6 ay ödemesiz 36 ay vadeye kadar; KOBİ ve çiftçilere 1 yıl ödemesiz, 36 aylık kredi destek paketleri hazırlanmıştır. Afetzedelere yönelik olarak Ziraat Bankası tarafından AFAD ve Kızılay'a 21 milyar TL nakit, 35 milyar TL yardım yapılmıştır.

*Bankalara ait yarım ve bağış yapma sınırı kaldırılmıştır ve bu şekilde bankaların deprem bölgelerine bağış ve nakit yardımı yapmalarının önü açılmıştır.

* Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu tarafından konut kredisi limiti 2 milyon TL'den 5 milyon TL'ye çıkarılarak bankalardaki finansman deprem bölgelerine aktarılmak istenmiş, bireysel konut kredisi kullandırmaya sınır getirilmiştir.

*Depremzede ailelere ait taşıtlardan ek motorlu taşıtlar vergisi alınmayacağı belirtilmiştir.

*Depremde hayatını kaybeden afetzedelerin kredi ana para ve faiz borçları silinmiştir.

*Prefabrik konutlardan alınacak olan KDV oranı % 18'den % 1'e çekilmiştir.

*Depremzede çiftçilere 4,8 milyar TL destek yapılmış olup, bunun 1,5 milyar TL'si yem desteği, 3,3 milyar TL'si ise mazot ve gübre desteği olarak belirlenmiştir

*Memur maaş ödemeleri ile SSK ve BAĞKUR emekli maaş ödemeleri öne çekilmiştir.

*İşsizlik ve yarım çalışma ödeneği devreye sokulmuştur.

*11 ilde ödenmesi beklenen 37,1 milyar TL vergi ödemesinin 6 ay süre ile ileri alındığı,

*Afet bölgesinde yapılacak ilaç e medikal malzeme alımının hızlanabilmesi amacıyla, 1 defaya mahsus reçetesiz ilaç satımı yapılabilecektir.

*Deprem bölgesine yapılacak yardım ve bağışların gelir ve kurumlar vergisinden düşülebilecektir.

*Deprem bölgesinde ayakta kalan işletmelerde işten çıkarma yapılamayacaktır.

*Depremzedelerden elektrik ve doğalgaz güvence bedeli alınmayacaktır

*Kısa çalışma ödeneği ödenerek, çalışanlara dönük prim ödemelerinin ertelenecektir.

*Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu, afet bölgesindeki işletmelerin enerji ihtiyaçlarına yönelik bazı yükümlülüklerini ertelediğini duyurmuştur (Malatya Ticaret ve Sanayi Odası, 2023b: 2-14).

Yukarıda da aktarıldığı üzere devlet afet bölgesinde oluşan yoksullukla mücadele etmek için vergi ve harcama politikaları ile afet sonrası iyileştirme sürecine katkıda bulunmuştur (Doğan ve Kalkışım; 2024: 28). İşçi, memur ve emeklilere yönelik maaş ve diğer ödemeler, tarımsal destekler, sosyal güvenlik hizmet ölçeğinin afetzedeler lehine

genişletilmesi, esnaflara yönelik kredi destekleri yoluyla da kamu harcama politikalarını (Doğan ve Kalkışım; 2024: 28) devreye sokmuştur.

Bunun yanı sıra Malatya Ticaret ve Sanayi Odası afet sonrası iyileştirme faaliyetleri kapsamında, Savunma Bakanlığı ile yaptığı istişareler sonucunda bölgeye ASELSAN (Askeri Elektronik Sanayii) nin bir fabrika kurması konusundaki katkılarını Malatya Ticaret ve Sanayi Odası 2023 Faaliyet Raporu'nda açıklamıştır. 3 Ekim 2023 tarihli Resmi Gazete'de yer aldığı üzere sanayileşme alanı olarak öngörülen alan Malatya Battalgazi Fırıncı Sanayi Alanı ve Eski Malatya Battalgazi Sanayi Alanı için sırasıyla 190 hektar ve 3 hektarlık alanlar ayrılarak; bu plan hükümetin Orta Vadeli Ekonomik Programı'nda yer almaktadır (TC Resmi Gazete, 2023). Özel sektör çalışanlarının % 25'ini vefat veya iç göç yoluyla kaybeden Malatya kenti için yeni işletmelerin ekonomiye kazandırılması istihdam olanaklarını da arttıracak nitelikli iş göçünün geri kazandırılması amaçlanmıştır. ASELSAN'ın Malatya'da 1 milyar TL'yi aşkın bütçe ile baskı devre kart üretim tesisi ve bilişim sektörüne dayalı yatırımı bölgenin canlanması için önemli bir adımdır (Malatya Ticaret ve Sanayi Odası 2023 Faaliyet Raporu).

SONUÇ

Malatya ili Erken Cumhuriyet döneminden bugüne yerel ve ulusal kalkınmanın pilot bölgelerinden biri olarak ülkemize katma değer sağlayan bir kenttir. Kentteki ticari faaliyetlerin hızı 6 Şubat Depremleri ile durma noktasına gelmiş, bu kapsamda devlet destekleri toparlanma sürecine katkıda bulunsa da afetin yıkım alanının büyüklüğü nedeniyle doyum noktasına ulaşamadığı gözlemlenmektedir. Bu noktada Oda nezdinde yerel inisiyatif geliştirilmiş, yörenin yeniden canlanmasına ilişkin ne tür çalışmalar yapılabileceği konusuna odaklanılmıştır. Bu kapsamda Oda, farklı kamu veya özel sektör kuruluş yetkilileri ile görüşmeler yaparak yerel üreticileri desteklemeye çalışmakta, aynı zamanda esnafın ayağa kalkabilmesi için SGK prim borçları ve vergi aflarının devreye konmasını hükümetten talep etmekte ve yazılı çağrılarda bulunmaktadır. Kentteki ekonomik döngüyü yürüten Oda'nın üyelerinin doğrudan veya dolaylı olarak afetten zarar görmesi, kentteki ekonomik sirkülasyona da zarar vermiştir. Oda'nın bir lobi aracı olarak kentteki ekonomiyi ayağa kaldırmak yönündeki çabaları ve bölge genelindeki ekonomik analizler yoluyla bunu hükümete sunmasının yürütme organını etkilediği ve bu bağlamda mücbir sebep süresinin uzatıldığı gözlemlenmektedir. Kentin toparlanmasında ve afet sonrası iyileştirme aşamasında özel sektör kuruluşlarının Malatya ilindeki bir temsilcisi konumundaki Oda'nın uzun vadede daha çok katkılarının olabileceği düşünülmektedir. Afet sonrası iyileştirme aşamasında ticaret ve sanayi odalarının afet sonrası dönemin değerlendirilmesi ve yapılması gerekenler konusunda kamuoyunu Oda danışmanınca hazırlanan ekonomik raporlar ve duyurularla bilgilendirmesi kurumsal iletişimde başarı gösterdiği gözlemlenmektedir. Malatya ili afet sonrası yaşadığı yıkıma rağmen halihazırda terörün yaşanmadığı bir Doğu Anadolu ili olması, girişimciler için kalkınmaya öncelik tanınan iller kapsamında yer alması, 6. Bölge teşviklerinden yararlanması, dünyaca ünlü tescillenmiş tarımsal ürünlere sahip oluşu ile var olan cazibesini geri kazanabilecek potansiyele sahiptir. Kentte yerel kalkınma aktörlerinin koordineli çalışmaları ve merkezi hükümet sübvansiyonları ile bunun sağlanabileceği düşünülmektedir. Burada başı çeken Malatya Sanayi ve Ticaret Odası'nın 10.000 üyenin bir çatı kuruluşu olarak hükümetle temasları yöre ekonomisinin reorganizasyonu için hayati önem taşımaktadır. Odanın bu bağlamda yöre ekonomisini canlandırmanın bir yolu olarak var olan ihracatçıları dünya pazarına fuar ve tanıtım yoluyla daha çok iteklemesi ve üyelerine proje hazırlama eğitimleri vererek teknik destek sunma konusunda koordine edici ve sürükleyici olması beklenmektedir. Kentte afet sonrası yaşanan can kayıpları ve kentten yapılan göçlerle nitelikli insan gücüne ihtiyaç artmıştır. Bu nedenle kentteki özel sektör kuruluşlarının yeniden istihdam ve üretim araçlarıyla hareketlilik kazandırılması için, ilin devlet teşvikleri ve bölgede kurulan organize sanayi bölgeleri ile kalkınmaya öncelikli bölge olarak kentte atılacak adımlarla sağlanacaktır. Bunlardan

ASELSAN'ın kentte fabrika açma planı olumlu bir pekiştirici olarak görülmektedir. Kentin afet dirençliliğinin artırılmasında ve sürdürülebilir ekonomik kalkınmanın sağlanmasında afet sonrası yaşanabilecek muhtemel kayıplara karşı hazırlıklı olunması için Malatya Ticaret ve Sanayi Odası'nın kentteki dış ticaret hacminin artırılması ve dış ticaret açıklarının kapatılması konusunda sahip olduğu üye firmalarla destekleyici ve yönlendirici olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- AFAD, (2023). T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, https://deprem.afad.gov.tr/assets/pdf/Arazi_Onrapor_28022023_surum1_revize.pdf, Erişim Tarihi:10.10.2024.
- AFAD, (2024). T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, <https://www.afad.gov.tr/afet-turleri>, Erişim Tarihi: 21.11.2024.
- Alexander, D. (2005). "An Interpretation of Disaster in Terms of Changes in Culture, Society and International Relations", Ronald W. Perry and E. L. Quarantelli (Eds.), What is a Disaster? New Answers to Old Questions, Xlibris Corporation, Philadelphia, pp.25-39.
- Aydiner, T., Özgür, H. (2014). Yönetişim ve Doğal Afetler: Türkiye'de Doğal Afet Yönetişimi Ne Kadar ve Hangi Biçimde Mümkün?, KAYFOR12 Tam Metin Bildiri Kitabı.
- Bloomberght, (2024). <https://www.bloomberght.com/isikhan-depremden-etkilenen-4-il-ve-iki-ilcede-mucbir-sebep-hali-uzatildi-2359503> , Erişim Tarihi: 24.10.2024
- Cömertler, N. (2024). *Türkiye'de Kalkınma Politikaları ve Enflasyon (2000-2022)*, içinde Türkiye'de İktisat Politikaları ve Enflasyon: 2000-2022, (Ed. N. Altuntepe), 51-91, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Cömertler, N.(2024). *İklim Değişikliği ve Afet: Neoliberal Politika Eleştirileri*, içinde Doğal Afetler ve İklim Değişikliği: Politik Süreçler, Kurumlar ve Uygulamalar, (Eds. E. Cengiz- Ö. Uğur, Nobel Yayınevi, 1. Basım, Ankara.
- Çelik Efşan, N. (2019). Yerel Kalkınmada İlçe Stratejileri: İzmir Torbalı Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.
- Çelik Efşan, N, Uğur, Ö.,Aksoy, M. (2024). Assesment in the Context of Climate Migration, Hurricane Katrina, *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(27), 119-143.
- Çelik Efşan, N. Yılmaz, V. (2023). Darfur Krizi'nin İklim Göçmenliği Bağlamında Değerlendirilmesi, *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 14(1), 370-399.
- Çelik Efşan, N., Yılmaz, V. (2021). Yerel Yönetim Birimi Olarak Belediyelerin Kentlerin Yerel Kalkınmasındaki Etkilerinin Değerlendirilmesi Üzerine Bir İnceleme, *Akademik İzdüşüm Dergisi*, 6(1), 96-113.
- Çelik, M., Dağ, M. (2017). Kapitalist İktisadi Düşüncenin Geçirdiği Dönüşümler Üzerine Bir Değerlendirme, *Akademik İzdüşüm Dergisi*, 2(3), 50-70.
- Çetin, M.(2007). Yerel Ekonomik Kalkınma Yaklaşımı ve Uluslararası Organizasyonlar, 14(1), *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*.
- Doğan, K. C., Çelik Efşan, N. (2024). *Afet Yönetişimi Üzerine Bir Analiz: 6 Şubat Depremleri ve Katrina Kasırgası'nın AFAD ve FEMA Gölgesinde İncelenmesi*, içinde Doğal Afetler ve İklim Değişikliği: Politik Süreçler, Kurumlar ve Uygulamalar, (Eds. E. Cengiz- Ö. Uğur, Nobel Yayınevi, 1. Basım, Ankara.

- Doğan, K.C. (2022). Afet Yönetimi içinde Kamu Yönetimi: Temel Kavramlar, Konular, Ed. (K.C.Doğan, Ö.Uğur), Nobel Yayınevi, Ankara.
- Doğan, K.C., Kalkışım, H.M. (2024). Küreselleşme, Yoksulluk ve Göç İlişkisi Üzerine Kavramsal Bir Çerçeve: Türkiye’den Bazı Değerlendirmeler (1980-2000), *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Y.11. S.69, 18-39.
- Ergüner, O.(2002). Afete Hazırlık ve Afet Yönetimi, Türkiye Kızılay Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Fang, J., Lau, C. K. M., Lu, Z., Wu, W., & Zhu, L. (2019). Natural Disasters, Climate Change, and Their Impact on Inclusive Wealth in G20 Countries. *Environmental Science and Pollution Research*, 26, 1455-1463.
- Göymen, K., Kaya, E. (2004). *Yerel Kalkınma Önderi ve Paydaşı Olarak Belediyeler*, içinde (Yerel Kalkınmada Belediyelerin Rolü), Uluslararası Sempozyum, İstanbul.
- Hans, V. B. (2024). “Neoliberalism and Climate Change”, *Journal of Arts, Humanities and Social Sciences*, 3(2), 46–54.
- Korenik S. (1998). Zarządzanie rozwojem lokalnym”, (in) *Funkcjonowanie samorządu terytorialnego. Doświadczenia i perspektywy*. (Eds. I. Tom, S. Dolata), Uniwersytetu Opolskiego, Opole.
- Laurence, E. R. (2003). “The Three Tensions of Globalization”, *Issue in Global Education*, 176, 1-4.
- Malatya Ticaret ve Sanayi Odası, (2024a). <https://www.malatyatso.org.tr/tarihce>, Erişim Tarihi: 23.10.2024.
- Malatya Ticaret ve Sanayi Odası, (2024b). <https://www.malatyatso.org.tr/bilgi-ve-danismanlik-hizmetleri/dis-ticaret-destek-ofisi>, Erişim Tarihi:14.10.2024
- Malatya Ticaret ve Sanayi Odası, (2024c). <https://www.malatyatso.org.tr/Haber/mucbir-sebep-suresi-uzatilsin-cagrısı>, Erişim Tarihi: 24.10.2024.
- Malatya Ticaret ve Sanayi Odası, (2024d). <https://www.malatyatso.org.tr/haber/-is-yerleri-teslim-edilinceye-kadar-uzatilmali-> Erişim Tarihi: 24.10.2024.
- Malatya Ticaret ve Sanayi Odası, (2024e). <https://www.malatyatso.org.tr/Haber/malatyali-ureticiler-uretecek-dunya-tuketecek>, Erişim Tarihi: 24.10.2024.
- Malatya Ticaret ve Sanayi Odası, (2024f). <https://www.malatyatso.org.tr/haber/-tmo-kayisida-taban-fiyat-belirleyerek-urun-alimi-yapmalı-> Erişim Tarihi: 24.10.2024.
- Malatya Ticaret ve Sanayi Odası, (2024g). <https://www.malatyatso.org.tr/haber/biriken-vergi-borclarinin-bir-defaya-mahsus-silinmesini-talep-ediyoruz>, Erişim Tarihi: Erişim Tarihi: 24.10.2024.
- Malatya Ticaret ve Sanayi Odası, (2023a). Malatya Ticaret ve Sanayi Odası Ocak Ayı 2023 Ekonomik Raporu, <https://www.malatyatso.org.tr/ekonomik-rapor/ocak-2023>, ss. 1-22, Erişim Tarihi: 22.11.2024
- Malatya Ticaret ve Sanayi Odası, (2023b). Malatya Ticaret ve Sanayi Odası Şubat Ayı 2023 Ekonomik Raporu, <https://www.malatyatso.org.tr/ekonomik-rapor/subat-2023>, ss.1-32, Erişim Tarihi: 22.11.2024.
- Malatya Ticaret ve Sanayi Odası Stratejik Planı (2023-2026). <https://www.malatyatso.org.tr/stratejik-plan/2023-2026-stratejik-plan>, ss.1-66 Erişim Tarihi:28.11.2024.

- Malatya Ticaret ve Sanayi Odası Faaliyet Raporu (2023). <https://www.malatyatso.org.tr/document/64bc5ccb-e0e2-401f-8a6e-0c840afb2e26.pdf> , Erişim Tarihi: 27.11.2024.
- Marangoz, M., İzci, Ç. (2023). Doğal Afetlerin Ekonomik, Sosyal ve Çevresel Etkilerinin 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Merkezli Depremler Bağlamında Girişimciler Açısından Değerlendirilmesi, *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 24(52), 1-30.
- Sekula, A. (2002). Local Development-the Definition Aspect in 21st Century, *Company at the Turn of the 21st Century, Politecnika Rzeszowska*, pp.59-64.
- Şahin, Ş. (2019). Türkiye’de Afet Yönetimi ve 2023 Etkileri: *Turkish Journal of Earthquake Research*, 1(2), 180-196, Dec.2019
- T.C Resmi Gazete, 3.10.2023 tarihli ve 32328 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı, <https://www.resmigazete.gov.tr/fihrist?tarikh=2023-10-03>, Erişim Tarihi: 25.11.2024.
- Tierney, K. (2012). Disaster Governance: Social, Political and Economic Dimensions, vol.37, *Annual Review of Environment and Resources*, pp.341-363.
- Uğur, Ö., Çelik Efşan, N. (2024). Avrupa Birliği İklim Değişikliği Politikası: Politik Fırsatlar için İtici ve Destekleyici Faktörler, *Uluslararası İşletme, Ekonomi ve Politika Dergisi*, 8(2), 305-327.
- UNHCR, (2023). The UN Refugee Agency, <https://www.unhcr.org/emergencies/tuerkiye-syria-earthquake>, Erişim Tarihi:13.10.2024.
- Van Boekel, G., Van Logtestijn, M. (2002). Applying the Comprehensive LED Approach: The Case of Mozambique, Cooperative Branch International Labour Office, Geneva: Switzerland.
- WHO, (2023). Türkiye Earthquake: External Situation Report: No. 9, 1 May-4 June 2023.
- World Bank, (2020). Disaster Risk Management. <https://www.worldbank.org/en/topic/disasterriskmanagement/overview>, Erişim Tarihi: 11.10.2024.
- Yılmaz, V., Çelik Efşan, N., (2019). İlçelerin Yerel Kalkınmasında Sanayi ve Ticaret Odalarının Rolü: Torbalı Ticaret Odası Örneği, *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 2(2), 315-332.
- Yılmaz, V., Çelik Efşan, N. (2019). Yerel Kalkınma Aktörlerinin Yerel Kalkınma Yaklaşımı Perspektifinde İncelenmesi, 2(7), 342-359.
- Yılmaz, V. Çelik Efşan, N., Mecek, M. (2020). Suriyeli Göçmenlerin Kentlere Etkilerinin Torbalı Özelinde Değerlendirilmesi, içinde Türkiye’de Göçün Kentler Üzerindeki Etkileri ve Yönetimi, (Ed. V.Yılmaz, Y.Atmaca), Ekin Yayınevi, Bursa.